

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081
Telefax (+5999) 4619088

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331
Telefax (+1721) 5430379

Contactpersoon
Sem Klein

Telefoonnummer
+5999 4619081

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800
Telefax (+297) 5822224

Datum
31 oktober 2017

E-mail
info@cft.cw

Ons kenmerk
Cft 201700244

Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Pagina
1/3

Bijlagen
-

Onderwerp
Advies op leningsverzoek 2017 Curaçao

Geachte heer Gijsbertha,

Op 22 september 2017 heeft het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) een leningsverzoek van u ontvangen voor een bedrag van ANG 60 miljoen. Omdat aanvullende informatie nodig was voor de beoordeling van de afzonderlijke investeringen, is in overleg met u afgesproken om ons advies uit te brengen zodra deze additionele informatie beschikbaar zou komen. De lening zal worden ingezet ten behoeve van kapitaaluitgaven aan infrastructuur, verkaveling en bouwrijp maken van gronden en terreinen, onderhoud van schoolgebouwen en een nieuw ICT systeem voor de belastingdienst.

Op grond van artikel 16 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft), reageert het Cft middels deze brief op uw leningsverzoek. Deze brief is tevens in afschrift gestuurd aan de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS) en aan het ministerie van Financiën van Nederland. De Landsverordening Algemene Rekenkamer schrijft voor dat tevens de Algemene Rekenkamer van Curaçao op de hoogte wordt gesteld van de voorgenomen lening, die daartoe een register bijhoudt.

Oordeel

De voorgenomen kapitaaluitgaven maken deel uit van de vastgestelde begroting 2017. Deze kapitaaluitgaven voldoen aan de definitie van het System of National Accounts (SNA). De vastgestelde begroting 2017 voldoet aan de normen van artikel 15 van de Rft. Na verstrekking van deze lening vallen de totale rentelasten van de collectieve

sector binnen de rentelastnorm. Het Cft kan derhalve instemmen met de lening van ANG 60 miljoen.

Toelichting

Het leenverzoek betreft de navolgend de onderdelen naar SNA code, de totaal begrote uitgaven en het gevraagde leningsbedrag voor de kapitaaluitgaven:

Kapitaaluitgaven (x ANG mln)	SNA code	Begroting¹	Lening
Reconstructie Infrastructuur	AN1122	41,8	40,0
Renovatie schoolgebouwen	AN1121	8,0	6,5
Verkaveling terreinen & bouwrijp maken gronden	AN1123	3,5	3,5
ICT systeem belastingdienst	AN1132	10,0	10,0
Totaal leningsverzoek		63,3	60,0

De investeringen in de infrastructuur betreffen onder meer de vervanging van het wegdek in meerdere straten, de aanleg van een rotonde en vernieuwing van de riolering in de binnenstad. Bij de schoolgebouwen betreft het de renovatie van onder meer daken en plafonds en de vervanging van technische installaties, die daarmee de levensduur van de gebouwen verlengt. De investering in het ICT systeem van de belastingdienst is onderdeel van een plan waar al eerder deels voor is geleend. Het betreft een geïntegreerd ICT systeem waaronder modules voor het doen van elektronische aangifte en het innen van ontvangsten niet zijnde belastingen, zoals erfpacht. Daarmee voldoen deze investeringen aan de definitie van kapitaaluitgaven zoals opgenomen in de SNA.

Voor de projecten die opgenomen zijn in dit leenverzoek is ANG 63,3 miljoen opgenomen in de begroting 2017. Uit het leenverzoek blijkt dat deze voorgenoemde kapitaaluitgaven zijn opgenomen op de kapitaaldienst van de vastgestelde begroting 2017, een vereiste uit artikel 16 lid 1 Rft. Op het moment dat de raad van ministers van het land Curaçao voornemens is om een geldlening aan te trekken, beoordeelt het Cft conform artikel 16 lid 4 Rft of het land voldoet aan de normen genoemd in artikel 15 van de Rft. Bij ons advies op de vastgestelde begroting van Curaçao van 27 januari jl. (Cft 201700014) heeft het Cft geoordeeld dat dit het geval is. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat Curaçao zich zal moeten inspannen om de begroting niet alsnog uit de pas te laten lopen. Hierover heeft het Cft in zijn reactie op de tweede uitvoeringsrapportage zijn zorgen geuit.

Daarnaast beoordeelt het Cft conform artikel 16 lid 5 Rft of het land voldoet aan de afspraken over verbetering van het financieel beheer, voor zover deze betrekking hebben op het aangaan van leningen. Op 5 februari 2013 heeft het Cft u in dit verband bericht over aanvullende afspraken (Cft 201300096), wat heeft geleid tot het protocol lenen d.d. 15 augustus 2014. In lijn met deze afspraken adviseert het Cft binnen twee weken na het melden van een voorgenoemde lening. Zoals aangegeven in de eerste

¹ Op basis van de begroting 2017 inclusief 1^e begrotingswijziging

alinea van dit advies, is in overleg met u besloten om hier van af wijken. Onderdeel van dit advies houdt in dat het Cft nagaat of de met de lening voorgenomen kapitaaluitgaven voldoen aan de definitie van de SNA. Nu de hier voorgenomen kapitaaluitgaven *non-financial assets* in de zin van de SNA betreft, voldoen deze naar het oordeel van het Cft aan de definitie van kapitaaluitgaven conform de Rft.

Ook blijven de totale rentelasten van de collectieve sector inclusief de verwachte rentelasten die gepaard gaan met de voorgenomen lening, ruim onder de rentelastnorm. Aandachtspunt is wel dat de schuldquote door het aangaan van deze lening verder oploopt. Deze lening zorgt voor een toename van de schuldquote van Curaçao met 1%-punt. De schuldquote komt hierdoor ultimo 2017 naar verwachting uit op 45% BBP. Dit is de bovengrens die het Cft voor Curaçao adviseert. Als lange termijn doelstelling adviseert het Cft een schuldquote van 40% BBP te hanteren.

Eerder adviseerde het Cft om een concreet leningsverzoek gedurende de eerste helft van het jaar op te stellen en bij het Cft in te dienen. Daar waar dat in 2016 wel het geval was blijkt dat in 2017 niet te zijn gelukt. Dat betekent dat geplande investeringen voor het huidige begrotingsjaar vertraging op kunnen lopen of dat de investeringen vanuit eigen middelen worden voorgefinancierd. Het voorfinancieren van leningen uit eigen middelen acht het Cft risicovol voor de begroting aangezien uitgaven worden gedaan vooruitlopend op beoordeling van het leningsverzoek. Bovendien kan dit een negatief effect hebben op de liquiditeitspositie van het land. Dit laatste blijkt op basis van de tweede uitvoeringsrapportage van Curaçao ook daadwerkelijk het geval te zijn. Het Cft adviseert om na vaststelling van de begroting en indien deze is voorzien van een positief advies van het Cft, bij aanvang van het nieuwe begrotingsjaar het leenverzoek 2018 zo snel mogelijk voor te leggen aan het Cft.

Het Cft is positief over de werkgroep kapitaaldienst met Financiën en de SOAB die er naar streeft om op termijn het voorbehoud op de kapitaaldienst overbodig te maken. Dit zal in de toekomst eventuele vertraging bij het doen van investeringen en risico's als gevolg van voorfinanciering kunnen beperken.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft graag bereid die te geven.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao
De Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten
Het ministerie van Financiën van Nederland (DGRB IRF/GT AGT)